

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno studenta: Bc. Barbora Šimsová

Název práce: Šifrovaná korespondence Matyáše Gallase s císařem Ferdinandem III.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

Oponent: doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.

Obor a forma studia: Archivnictví a pomocné vědy historické

Povinná kritéria hodnocení práce	Stupeň hodnocení			
	1	2	3	4
Formální úprava a náležitosti práce	x			
Logická stavba a členění práce	x			
Jazyková a terminologická úroveň	x			
Adekvátnost použitých metod a způsob jejich použití	x			
Důkladnost zpracování (jdoucí do podrobností)	x			
Práce s literaturou (citace, poznámky)	x			
Práce s prameny (využití, citace, poznámky)	x			
Vymezení cíle a jeho naplnění	x			
Vlastní přínos studenta	x			

Připomínky a náměty:

Vzhledem k vysoké úrovni práce, která by zasloužila (při doplnění o některé informace uvedené v práci bakalářské) publikování, by bylo vhodné doplnění literatury domácí (m. j. Velké dějiny země Koruny české – svazek zahrnující období od 1618 do 1683, práce Petra Klučiny, *Obraz doby...*). Co se týká kryptografie, pak např. práce Geheime Post Kryptologie und Steganographie der diplomatischen Korrespondenz europäischer Höfe während der Frühen Neuzeit (vyd. Anne-Simone Rous a Martin Mulsow, Berlín 2015) – viz též online:

https://www.duncker-humblot.de/files_media/leseproben/9783428544172.pdf

V posledních letech se otázkám kryptografie začíná věnovat pozornost i v rámci kvalifikačních prací, viz např. BP Veroniky Šubrtové, Španělská vyslanecká mise Františka Eusebia z Pöttingu pohledem jeho korespondence Ferdinandovi z Ditrichštejna, obhájená v Pardubicích v roce 2021, online:

https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/77506/SubrtovaV_Spanelska_vyslanecka_PM_2021.pdf?sequence=1

Celkové posouzení práce a zdůvodnění hodnocení:

Diplomová práce B. Šimsové navazuje na její práci bakalářskou (Šifrovaná korespondence v písemnostech válečné kanceláře Matyáše z Gallasu), obhájenou v roce 2017. Zatímco v práci bakalářské zaměřila pozornost na šifrované dopisy primárně z hlediska paleografického a kryptografického, jádrem předkládané práce diplomové je obsahová analýza dopisů z válečné kanceláře Matyáše Gallase. Vzhledem k obsáhlosti souboru a náročnosti zpracování, spojené s dešifrováním dopisů, autorka analyzuje korespondenci mezi Matyášem Gallasem a Ferdinandem III. z let 1635–1638, tzn. z období prvního Gallasova generalátu.

Práce je přehledně a logicky členěna, z hlediska praktického vlastnímu úvodu předchází seznam zkratk a zvláště užitečná praktická pomůcka, již jsou vysvětlivky k použité kryptologické terminologii. Úvodem autorka vymezuje cíle práce, jimiž je analýza obsahu zpracovávané korespondence a zasazení informací do širšího kontextu, druhým cíl spočíval ve zpracování edice korespondence, zvláště přínosné pro možnost sledování pracovních postupů při edičním zpřístupňování vybraných dopisů. Následuje přehledně a věcně zpracovaná kapitola pojednávající o pramenech a literatuře, jež byly použity v práci. Zcela nadstandardní je využití pramenů zahraničních, tzn. písemností uložených ve fondech Rakouského státního archivu (Haus-, Hof- und Staatsarchiv, zde především rodinná korespondence a aktový materiál z Válečného archivu). Totéž platí i o literatuře (snad lehce na úkor literatury domácí). V rámci části věnované metodice je reflektován zvláště způsob dešifrování dopisů.

Hlavní část představuje kapitola třetí, v níž je analyzován zpřístupňovaný soubor korespondence a vlastní edice. Obsah dopisů je zařazen do dobového kontextu, kdy je zřejmé, že diplomantka se velmi dobře orientuje v dobových reáliích, působení jednotlivých aktérů na poli vojenském / válečném i diplomatickém. Analyzuje důvody, které vedly k utajování některých sdělovaných informací.

Vlastní edici předchází precizně zpracovaná ediční poznámka, v níž bylo nezbytné zohlednit, že jsou zpřístupňovány dopisy šifrované. Nechybí důkladný popis dopisů (včetně filigránů i pozdějších archivních poznámek. Každý z dopisů, jež jsou řazeny chronologicky, je opatřen záhlavím a záhlavním registrem. Edice je doprovázena dvěma řadami poznámek – textovými a edičními, nechybí závěrem připojen spojený rejstřík osobní a místní a samostatný rejstřík věcný.

Práce je psána čtivě, kultivovaným jazykem (což v dnešní době není nikterak obvyklé, ba spíše výjimečné).

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm *výborně*.

Doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

V Praze dne 14. června 2024